

Гемблінг-залежність – як соціально-педагогічна проблема

Ю.В.ПІДКАМІННА

Харківський гуманітарно-педагогічний інститут

Сьогодні все частіше мінливе та непередбачуване життя, економічні та соціальні негаразди, психологічна напруга, стреси призводять до перенавантаження людини. Незадоволення реальним життям та бажання відпочити від його ускладнень є однією з найважливіших потреб у житті сучасної людини, при чому способи та форми відходження від реальності, які може обрати особистість, є надзвичайно різноманітними та не завжди соціально позитивними, а іноді навіть мають патологічний характер. Однією з таких форм є аддиктивна поведінка, коли життя людини, її стан, інтереси та звички починають залежати від певного фактора (наркотиків, алкоголю, їжі, роботи, сексу, азартних ігор тощо).

Азартні ігри – один з найбільш розповсюджених та найвпливовіших з подібних факторів розвитку аддиктивної поведінки, що має довгу та насичену історію. Його дію на психіку особистості, звички, спосіб життя людини відображено у творах таких відомих письменників, як Ф. Достоєвський, А. Купрін, Дж. Лондон, А. Грін. Закарбовані у суспільній думці чисельні історії і широко відомі факти про вигране та програне майно у більшості випадків також пов'язані із пристрасною людства до гри. Їх аналіз переконує, що життя людини, яка знаходиться під впливом гри, стає відмінним від звичного нормального життя і підпорядковується новій надцінності.

Сьогодні залежність від азартних ігор, що у науковій літературі визначається як ігроманія, лудоманія і гемблінг-залежність, широко розповсюджена у світі і, зокрема, в Україні. При чому до участі в азартних іграх залучаються все більш широкі прошарки населення (від підлітків до людей похилого віку, від заможних до бідняків). Цей факт пояснюється різноманітними видами та форм азартних ігор, які розраховані на різні категорії населення з різним рівнем доходів і інтересами, а також не складністю правил більшості азартних ігор, для участі у яких не потребується особливих умінь, освіти.

Проблема розповсюдженості серед населення залежності від азартних ігор стала особливо актуальною у нинішній час розвинутих комунікацій. З появою Інтернету, казино стало доступним у кожному будинку, де є комп'ютер. Такі інтернет-казино привабливі ще тим, що в них відсутні обмеження за віком, і гарантується повна анонімність гравців, завдяки цьому можливість грати в азартні ігри мають і діти.

Іноді ігроманія набуває родинний характер – цілі сім'ї беруть участь у деяких телевізійних лотереях, сприяючи розвитку потягу до гри у молодших членів сім'ї.

У психологічному, педагогічному та соціально-педагогічному аспекті дане явище вже здобуло певної наукової розробки (Лічно А.Є., Жмуров В.А., Шабанов А.Д., Штакельберг О.Ю., Овчарова Р.В.). Виходячи з аналізу праць вчених необхідно відзначити, що попри давню історію та широку розповсюдженість проблеми розвитку у людини залежності від азартних ігор, багато що в появі та розвитку такої аддикції у людини залишається недостатньо вивченим та немає чіткого алгоритму дій з профілактики ігроманії.

У зв'язку з тим, що причини ігроманії дуже різноманітні, існують різні напрямки в організації профілактики аддиктивної поведінки людей. Кожен із цих напрямків базується на певному пріоритетному погляді на її причини. Умовно можна виділити три таких напрямки: середовищний, клініко-біологічний, особистісно-орієнтований. Також результативність профілактики гемблінг-залежності в більшості залежить від рівня готовності спеціалістів до організації даного процесу та від готовності суспільства до таких «превентивних реформ».

Тому в першу чергу потрібно розпочинати з «лікування» всього суспільства, всіх соціальних інститутів та інстанцій. Ми свідомо формуємо цю залежність у психічно нестійких людей, соціально незахищених, знаючи при цьому, що такі люди не можуть самостійно опиратися такій залежності.